

מתניתא פליגא על רבי יוסי: אותן הימים נוהגין בשעת קרבן ושלא בשעת קרבן. רבי יוסה אומר: אינן נוהגין אלא בשעת קרבן! ועוד מן הדא, דתני: אמר רבי אלעזר בירבי צדוק: אנו היינו מבני סנאה בן בנימן, וחל תשעה באב להיות בשבת, ודחינו אותו למוצאי שבת, והיינו מתעניין ולא משלימין.

אור ל'שרים

שנמנו במשנה בתעניות, שזמן הבאת עצים שלהם הוא בעשרה באב, וחל – פעם אחת לאחר שחרב הבית, תשעה באב להיות בשבת, ודחינו (נראה שצריך לומר: 'ודחו') אותו למוצאי שבת – סנהדרין דחו את התענית של תשעה באב ליום ראשון, שהוא עשרה באב, ולא התענו בשבת, שאין התענית דוחה את השבת (משנה מגילה א,ג), והיינו מתעניין ולא משלימין – בני משפחה זו התענו ביום זה, אבל לא השלימו את התענית עד הערב, אלא אכלו ושתו ושמחו, מפני שיום זה יום טוב שלהם היה, שאותם הימים שנמנו במשנה בתעניות נוהגים אף אחר החורבן, כדעת חכמים לעיל, ואין להתענות בהם. הרי שרבי אלעזר בירבי צדוק סובר כחכמים לעיל, שימים אלה נוהגים בין בזמן הבית ובין שלא בזמן הבית, מפני שאף בזמן הבית לא היו אלא ימי זיכרון בלבד. מכאן שהברייתא לעיל בעניין זמן עצי הכהנים והעם, שנאמר בה, שהתנו שבני זתוא יביאו בזמן הזה בכל שנה ושנה עצים משלהם, לא כרבי אלעזר בירבי צדוק היא, וזה שלא כדברי רבי יוסי (האמורא) בשם רבי אילא (שאמר, שהברייתא דברי הכל היא).

עד כאן המקבילה בירושלמי תעניות ומגילה.

סוגיה זו שייכת לפסקת המשנה "רבי יוסה אומר: אף הרוצה מתנדב שומר חנם", ומקומה בסוף ההלכה, כי הרי הלכה זו מכילה שלוש סוגיות: א. "מתניתא דרבי ישמעאל...", שמוסב על הפסקה "שומרי ספחין"; ב. "כיצד הוא עושה...", שמוסב על הפסקה "נוטלין שכרן מתרומת הלשכה"; ג. "מה ראה זמן עצי כהנים...", שמוסב על הפסקה "רבי יוסה אומר". ונראה שהסיבה שנערכה סוגיה זו בתחילת ההלכה היא, מפני שסוגיה זו היא מהסוגיות הכפולות ועיקרה בתעניות ונעתקה משם לכאן, ולפיכך נעתקה שלא במקומה הראוי ("עלי תמר").

בתוספתא תעניות ג,ו שנו: אותם ימים (זמנים של הבאת עצים שנמנו במשנה בתעניות) אסורים בהספד ובתענית, בין משחרב הבית ובין עד שלא חרב הבית. רבי יוסה אומר: משחרב הבית מותרים, מפני שאבל הוא להם. אמר רבי לעזר בירבי צדוק: אני הייתי מבני סנאה בן בנימן, וחל תשעה באב להיות בשבת, ודחינוהו לאחר שבת, והיינו מתענים ולא משלימים.

ברייתא זו שבתוספתא הובאה בירושלמי כאן. דברי רבי אלעזר בירבי צדוק הובאו כראיה לדברי תנא קמא, שאותם הימים

רבי יוסי אמר בשם רבי אילא, שהברייתא לעיל בעניין זמן עצי הכהנים והעם דברי הכל היא.

ומקשים (ממקור תנאי על רבי יוסי): **מתניתא פליגא על רבי יוסי**: – המשנה (המקור התנאי, והוא הברייתא להלן) חלוקה על רבי יוסי (האמורא, שיש להוכיח ממנה שלא כדבריו, ששנו בברייתא): **אותן הימים** – הימים הקבועים לכמה משפחות להבאת עצים, שנמנו במשנה בתעניות, **נוהגין** – לעניין איסור הספד ותענית בהם, **בשעת קרבן** – בזמן שבית המקדש קיים ומקריבים קורבנות, **ושלא בשעת קרבן** – וגם בזמן שאין בית המקדש קיים ואין מקריבים קורבנות. **רבי יוסה** (התנא) **אומר: אינן נוהגין אלא בשעת קרבן** – בזמן שבית המקדש קיים! – לפי חכמים (תנא קמא בברייתא זו), בני המשפחות שנמנו במשנה בתעניות לא הביאו בימים הללו בכל שנה ושנה עצים משלהם (אלא משל ציבור לזכר בלבד), אלא חגגו את הימים הללו כימי זיכרון לנדבתם ולהבאתם את העצים בראשית ימי הבית השני, משום שאין מקבלים עצים למערכה מיחיד, אף על פי שהם מכשירי קורבן, ולכן הימים הללו נוהגים אפילו משחרב הבית, שהרי אף בזמן הבית לא חגגו אותם אלא כימי זיכרון בלבד. אבל לפי רבי יוסי, הסובר שיחיד מתנדב קורבן ציבור, בני המשפחות שנמנו במשנה בתעניות הביאו בימים הללו בכל שנה ושנה עצים משלהם, ומי שמביא עצים יום זה יום טוב הוא לו, כדין כל המקריב קורבן שנוהג יום טוב בו ביום, ולכן משחרב הבית אין הימים הללו נוהגים, שהרי אינם יכולים להביא עצים (כך פירש רבנו משולם). מכאן שהברייתא לעיל בעניין זמן עצי הכהנים והעם, שנאמר בה, שהתנו שבני זתוא יביאו בזמן הזה בכל שנה ושנה עצים משלהם, כרבי יוסי היא ולא כחכמים, וזה כדברי רבי אחא (שאמר, שהברייתא רבי יוסי היא), ולא כדברי רבי יוסי (האמורא) בשם רבי אילא (שאמר, שהברייתא דברי הכל היא).

ומציעים מקור נוסף (המסייע לקושיה על רבי יוסי): **ועוד מן הדא דתני**: – ועוד (יש להוכיח שלא כדברי רבי יוסי האמורא) מן (הברייתא) הזאת ששונה (התנא): **אמר רבי אלעזר בירבי צדוק** (הראשון, תנא בדור השני): **אנו היינו מבני סנאה בן בנימן** – משפחה משבט בנימין (עזרא ב,לה; נחמיה ז,לח), והיא אחת מהמשפחות